

Недобєга О.О.

*Східноукраїнський національний університет
імені Володимира Даля*

ЩОДО НЕДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ

Пенсійне забезпечення є важливою складовою системи соціального захисту населення. Як відомо, в Україні реформування пенсійної системи передбачає перехід до трирівневої системи пенсійного забезпечення, де перший рівень – реформована солідарна система; другий рівень – обов’язкова накопичувальна система і третій рівень – добровільна накопичувальна система (або система недержавного пенсійного забезпечення).

Система недержавного пенсійного забезпечення (НПЗ) ґрунтується на засадах добровільної участі фізичних та юридичних осіб у формуванні пенсійних накопичень з метою отримання учасниками цієї системи додаткових до загальнообов’язкового державного пенсійного страхування пенсійних виплат.

Питання недержавного пенсійного забезпечення в Україні розглядаються багатьма вченими: І. І. Приймак, О. О. Коптюк [1], С. Л. Лондар, Л. П. Лондар [2], О. В. Бачинська, О. М. Кравчук [3], Г. В. Миськів, Н. В. Шевченко та іншими. Незважаючи на значні здобутки науки, дане питання в умовах постійного розвитку країни і постійних змін зберігає свою актуальність і потребує подальших досліджень.

Система недержавного пенсійного забезпечення – це складова частина системи накопичувального пенсійного забезпечення, яка ґрунтується на засадах добровільної участі фізичних та юридичних осіб у формуванні пенсійних накопичень з метою отримання учасниками недержавного пенсійного забезпечення додаткових до загальнообов’язкового державного пенсійного страхування пенсійних виплат.

Недержавне пенсійне забезпечення здійснюється пенсійними фондами шляхом укладення пенсійних контрактів між адміністраторами пенсійних фондів та вкладниками таких фондів; страховими організаціями шляхом укла-

дення договорів страхування довічної пенсії, страхування ризику настання інвалідності або смерті учасника фонду; банківськими установами шляхом укладення договорів про відкриття пенсійних депозитних рахунків для накопичення пенсійних заощаджень у межах суми, визначеної для відшкодування вкладів Фондом гарантування вкладів фізичних осіб.

Що ж стосується діяльності НПФ в Україні, то станом на 30.09.2011 р. в Державному реєстрі фінансових установ зареєстровано 97 НПФ та 40 адміністраторів НПФ. Останніми було укладено 72 153 пенсійних контрактів з 59 948 вкладниками, з яких 2 403 вкладник, або 4,0%, – юридичні особи, на яких припадає 1 012,3 млн. грн пенсійних внесків (95,5% від загального обсягу пенсійних внесків за системою недержавного пенсійного забезпечення), а 57 545 вкладників, або 96,0%, – фізичні особи. При цьому порівняно з кінцем першого кварталу 2011 р. кількість контрактів з юридичними особами зменшилась на 12,8%, а з фізичними особами зросла на 1,9%.

Кількість учасників НПФ відповідно до укладених контрактів станом на 30.09.2011 р. становила 558 339 осіб. Серед учасників НПФ переважну більшість становили особи віком від 25 до 40 років, а саме 39,8% (у 2010 р. – 39,2%, у 2009 р. – 35,8%, у 2008 р. – 35,5%) та особи вікової групи від 40 до 55 років, що становила 39,4% (у 2010 р. – 40,2%, у 2009 р. – 41,1%, у 2008 р. – 42,5%). Частка учасників НПФ вікової групи старше 55 років становила 14,5% (у 2010 р. – 13,5%, у 2009 р. – 14,2%, у 2008 р. – 12,2%), вікової групи до 25 років – 6,3% (у 2010 р. – 7,0%, у 2009 р. – 8,6%, у 2008 р. – 9,9%). Серед учасників НПФ у розрізі вікових груп більшість становлять чоловіки. Причому у віковій групі старше 55 років їхня кількість перевищує кількість жінок більш ніж удвічі [5]. Одним із основних якісних показників, які характеризують діяльність НПФ, є сплачені пенсійні внески. Станом на 30.06.2011 р. сума пенсійних внесків становила 1 010,3 млн. грн, що на 43,1 млн. грн, або на 4,5% більше, ніж на кінець першого кварталу 2011 р. Загальний обсяг активів, сформованих НПФ, станом на 30.06.2011 р. становила 1 265,9 млн. грн [5].

Недержавне пенсійне забезпечення є важливою складовою реформування пенсійної системи України, про що свідчить позитивна динаміка його розвитку. Для ефективного функціонування даної системи треба забезпечити прозорість, надійність і належні умови функціонування недержавних фондів України. На нашу думку, це можливо здійснити лише шляхом діалогу між підприємствами, населенням, НПФ і державою. Цей діалог необхідний для доведення інформації щодо недержавного пенсійного забезпечення до кожної людини та для покращення умов функціонування НПФ. Подальші дослідження будуть спрямовані на дослідження ролі НПФ у соціально-економічному розвитку регіонів і держави.

Література

1. Приймак І. І. Оцінка стану та прогноз розвитку недержавного пенсійного забезпечення в Україні / І. І. Приймак, О. О. Коптюк // Всеукраїнський науково-виробничий журнал «Інноваційна економіка». — 2012. — №2(28). — С. 46—50.
2. Лондар С. Л. Перспективи розвитку недержавного пенсійного забезпечення в Україні / С. Л. Лондар, Л. П. Лондар // Фінанси України. — 2011. — №9. — С. 45—58.
3. Бачинська О. В. Роль недержавних пенсійних фондів у системі пенсійного забезпечення / О. В. Бачинська, О. М. Кравчук // Вісник Хмельницького національного університету. — 2010. — №2. Т. 2. — С. 177—182.
4. Миськів Г. В. Особливості недержавного пенсійного забезпечення в Україні / Г. В. Миськів, Н. В. Шевченко // Науковий вісник НЛТУ України. — 2011. — Вип. 21.7. — С. 225—231.
5. Загальна інформація про недержавне пенсійне забезпечення [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.initiative.com.ua/files/FAQ_NPF.pdf.